

KAPPADÓKIA

SZATHMÁRI ISTVÁN

Különös érzések kerítettek bennünket hatalmukba Kappadókia környékén. Már több napja kuksoltunk az apró hotelben, és csak néha-néha kukucsáltunk ki a bejárati ajtón. Később ugyan az utcákra is kimerészkedtünk, de valahogy mindig jó volt visszatérni a védett területre, belépni a maszatos üvegajtón, és felmenni a szobánkba, ahol három ágy volt, de mi csak kettőt használtunk, és sárga, rózsaszín tapéta mindenhol, az ablakon piszkosszínű függöny. Örültségnek tűnt az egész, hisz nem ezért utaztunk ide, tettünk meg ezer és ezer kilométert, izzadtunk, veszekedtünk; már-már hiábavalónak tűnt a sok kínlódás, buszozás, alkudozás. És mégis mi a szobánkban ülünk, és várunk. Hazulról hozott, gyűrött füzeteiket lapozgatunk, elsárgult fényképeket nézegetünk, talán régi melódiákat is dúdolgatnánk, ha mernénk, de hát ez mégiscsak túlzás lenne, hisz nem vagyunk otthon. Nincs helye semmi gyökéreszítésnek, familiaritásnak, puha biztonságérzetnek, megülő nyugalomnak. Még csak a postás hiányzott volna. De miért tartottunk a csipkehegyek, a szömörcsögre emlékeztető oszlopok, a perzsa subás sziklák, kövek, a fallikus kőszökkenések, -ugrások, -nyilallások megtekintésétől; a mélybe, az óceánok szívébe vezető, kacskaringózó ösvényektől, a föld alatti emeletektől, főleg a hetedikről, ahol óriás repedések hívnak a sötétbe, mert lámpa van lent, és ha halvány is a fény, a derengésben látjuk a habkövet, a vésők, szerszámok nyomai ott vannak az orrunk előtt, szinte ujjal formálható anyag, és mégis, mint a gyémánt, a lélek dolgozott itt, a szellem, a félelem alakította, gyúrta a szemcsés anyagot, az akarat, a hit és a kétségbeesés. És talán ezért ódzkodtunk, óvakodtunk a találkozástól? Sok volt ez számunkra? Hatalmas teher? A repedések torka pedig hideg, zavart hozó, reszelős?

Többször utaztam már el Kappadókia mellett, többször érintettem e kőparadicsomot, e szétfolyó sziklatengert, az égre csodálkozó, -lövellő, hosszú, karcsú, elegáns sziklaerdőt, és e föld örökké kavargó útjait, de soha-

sem éreztem szükségét, hogy megálljak itt. Néha csak később tudtam meg, hogy erre jártam, semmilyen jel vagy célzás nem jutott el hozzám. Valami kinyilatkozás, sejtelmes, halovány hang. De most tudtam, hogy nincs tovább. Éreztem e furcsa vidék, e sárga föld dobbanását. Sorsom felé fordult. Beléfutott.

A hotel ablakából, ha a piszkos függönyt félrehúztam, valami ködös, zavaros tájra láttam. Mintha pára törne ki a földből; mint török fürdők nedves homálya, gondoltam. És múltak a napok. A csapból egymás után hullottak ki a reszkető vízcsöppek. Sír ma minden. És körülöttem is. A dolmusok hangja, berregése vagy konok hallgatása feltornázza magát hozzánk. Betöltötte a teret, terpeszkedett. A folyosón csak léptek, de ember sehol. A fürdőszobában márványkehely. És füstölgő bojler az ablak alatt. A párában, a fehér, tejszerű levegőben furcsa árnyékok. Mintha kísértene bennünket valaki. Mintha tudnák remegő lelkünket, szemeink apró villanásait, és a ráncokat, a gyűrődéseket, a denevérszárnyakat, a villódzásokat ott belül.

Állni könnyebb volt, mint ülni. Fáradtan dobbant a szív: időnk ingája. Hullámozó moraja.

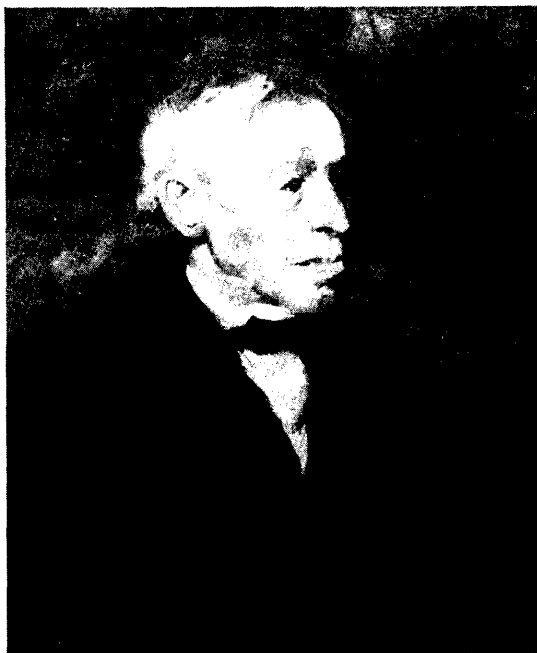
Először lebuktunk a mélybe. Belépővel a zsebünkben szinte hasmánt törtünk mind messzebbre. Lassan elfogytak a lépcsők. A mellettünk levők hozzásimultak a rücskös földhöz. Tompa, egyhangú, nehéz csönd. Lábunk alatt elvirágzott, elhervadt kavicsok. Vízér csillan meg egy pillanatra. Halántékomon erős nyomás. Nehéz a levegő. Szürke golyók gurulnak a szemem előtt. A falban (kőben? földben?) egy agyagedény. Nem messze tőle prэшáz. Benne öblös kőtartályok egymás mellett. Már látom a fekete falból kibugyanó vörösbort. Ajkaimra cseppen a víz. A fejünk fölött emeletek. Lábunk alatt, a mélyben a gyehenna. Érzem a tüzet. Pörköl a lángja. Akárha láva öntene el mindent, oly forró a lehelet. A negyedik emeleten van a templom, az imahely. Majd kamrák, lyukak, ketrecek a falban. És sötét. Ránk boruló, nehéz massa. A kanyarban hirtelen felbukkan egy fej. Fölöttünk táncot járnak a szellemek. A szikla mellett tátongó üreg. És ha valaki elindulna ezeken a csapásokon? Arra már nincs derengés. Arra csak koromszínű a levegő. Csápjai vannak ott a mélynek. Ha valaki belökne, betuszkolna ide? És rám zárná a nem létező ajtót? A föld gyomrában lennék korgás, misztikus, fájdalmas zöreij. Ránk tört a huzat. Alulról jön. Az elvetéltek, a bűnösök, a sárba fagyottak tájfunja ez. A pokol oly közel. Vagy csak belőlem tépi ki a mozdíthatót? Keresztény helyen vagyok. A hívők házában. Az ő lelkük bolyong erre. És mégis félek. Borzadok. Képzeldőm és rettegek. Csápjai vannak a mélynek. De én lenni akarok, és mégis mind lejjebb, mind lejjebb megyek.

Napokkal később csak a felszínen jártunk. Vakító fényben másztuk meg a kövek, puha sziklák birodalmát. Megmérgettünk a templomok völgyében

is. Van itt egy pici, különös lyukakkal, mélyedésekkel tarkított templom. Alma-templom. Ez a neve. Mintha himlőhelyes lenne. Belül freskók díszítik: szigorú, sokat tudó szentek, bibliai történetek, Ábrahám, Izsák, Jákob. És Keresztelő János a saruban. Csak a szemük nem látszik. Kikaparták őket. Kiverték őket. Vakok a képek. De a ruhájuk lángol, villózik a szivárvány minden színében. – Ezért a rettegés és a képzelődés, a hallucinálás a föld alatt, az emeleteken? Ezért a tánc a fejem fölött, az alulról felbukó, felnyögő sóhaj? Mert lenn vannak a szemek? Az összes szent, hős szeme, és vizsgálnak engem, méricskélnek, végigmérnek, tapogatnak? Vissza a hotelbe! Ez volt a vágyam. A piszkos függöny mögé. A háromágyas szobába. Mert nem vagyok még kész! Még csak úton vagyok. Formálódok.

Kappadókia! Lelkiismeretem vizsgálója lettél? Tetteim, gondolataim bírója talán? Lázmérője fényben és sötétben? Ezért kerültelek vagy tartottam tőled? ... Sárga köveiddel, szikláiddal mégis bennem vagy, sötét bugyraid, tüskéid velem vannak.

Lefekszem az ágyra, de nem hunyom le a szemem. Várom a hajnalt, a délut, az estét. Ismerem a tapéták cifráit a falon. A tükör hajszálvékony repedéseit. Tudom, napokba telik, mire feltápáskodom.

Oskar Herman: Öregember, 1907